

Evaluatie Schakelklassen Helmond 2007-2009

November 2009,
Gaby Evers

Inhoud

	Pagina
Inleiding	2
Samenvatting	3
Hoofdstuk 1. Schakelklassen: deelnemers en varianten	4
1.1 Schakelklasvarianten	4
1.2 Deelnemende scholen en de varianten	4
1.3 De gemaakte keuzes m.b.t. het type schakelklas in Helmond	5
1.4 De doelgroep van de schakelklas	6
Hoofdstuk 2. Schakelklassen: organisatie en inhoud	7
2.1 Inrichting schakelklas	7
2.2 Selectieprocedure en selectiecriteria	7
2.3 Het lesprogramma in de schakelklas	8
2.4 De resultaten, begin- en eindmeting	9
2.5 De instrumenten	10
2.6 Scores van de schakelklaskinderen	10
2.7 De leerwinst	11
2.8 Het bereik	12
Hoofdstuk 3. Ondersteuning schakelklassen	13
3.1 Ondersteuning op de scholen	13
3.2 Intervisie schakelklassen	13
3.3 Conclusie	13
Bijlage 1: Monitoring schakelklassen 2007-2008	
Bijlage 2: Monitoring schakelklassen 2008-2009	

Inleiding

Op 1 augustus 2006 is het nieuwe wettelijke kader voor het onderwijsachterstandenbeleid in werking getreden (wet OAB 2006-2010). De wet regelt onder andere het onderwerp schakelklassen en maakt het organiseren van en het werken met schakelklassen structureel mogelijk voor alle gemeenten met gewichtenleerlingen ofwel schoolgewicht. Gemeenten ontvangen jaarlijks een budget voor het onderwijsachterstandenbeleid dat ondermeer ingezet kan worden voor de schakelklassen.

Schakelklassen zijn bestemd voor leerlingen in het primair onderwijs die te kampen hebben met een extra grote taalachterstand. Het doel is om die leerlingen gedurende een schooljaar zodanig bij te spijkeren dat zij daarna in staat zijn om het onderwijs in de reguliere groep te kunnen vervolgen. Zij krijgen gedurende dat schooljaar intensief taalonderwijs in een aparte groep.

De gemeente Helmond heeft met het Rijk afspraken gemaakt over de te bereiken resultaten. Deze afspraken zijn vastgelegd in het 'Besluit brede doeluitkering sociaal, integratie en veiligheid'. De gemeente Helmond dient een bereik van 228 leerlingen te realiseren over de periode augustus 2006 - 2010.

In deze rapportage wordt verslag gedaan van de monitoring en evaluatie van de organisatie, de uitvoering, het effect en het bereik van de schakelklassen in Helmond over de schooljaren 2007-2008 en 2008-2009.

Samenvatting

De gemeente Helmond geeft in samenwerking met het onderwijs op 6 basisscholen uitvoering aan 10 schakelklassen zoals bedoeld in de wet op het onderwijsachterstandenbeleid. In dat kader zijn voltijd- en deeltijdvarianten mogelijk. In Helmond is het meest voor de deeltijdvariant gekozen en het meest vindt de uitvoering plaats in de onderbouw.

Gemiddeld genomen blijken allochtone leerlingen met een extra grote taalachterstand de belangrijkste doelgroep te zijn in de schakelklassen. Andere belangrijke doelgroepen zijn de autochtone leerlingen die opvallend laag scoren op taal/lezen, die over een geringe woordenschat beschikken of die zich kenmerken door een grote taalachterstand.

Bij de selectie van leerlingen zijn de scores op taaltoetsen uit het leerlingvolgsysteem de belangrijkste indicator. Daarnaast speelt het oordeel van de leerkracht en de intern begeleider over het niveau en het leervermogen van het kind een belangrijke rol. Geconstateerde taalachterstanden wegen bij de selectie het sterkst mee.

In de schakelklassen worden principes van actueel en effectief onderwijs toegepast, zoals duidelijke structuur, directe instructie, hoge eisen stellen, leren in kleine stappen en het nauwkeurig bijhouden van vorderingen.

In alle gevallen wordt met het specifieke onderwijsaanbod aangesloten bij de methodieken die gehanteerd worden in de reguliere groepen om na een jaar schakelklas de overstap naar de reguliere groep probleemloos te kunnen zetten..

Het effect van de schakelklassen wordt vastgesteld door de taalvaardigheid aan het begin en aan het eind van de schakelperiode te meten en zo de leerwinst van de leerlingen vast te stellen.

Behalve een effect op de taalvaardigheid blijken schakelklassen ook invloed te hebben op het zelfvertrouwen en welbevinden van leerlingen onder andere door de succeservaringen bij het leren. Vastgesteld is dat met de huidige vormgeving en uitvoering de beoogde leerwinst daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

Hoofdstuk 1. Schakelklassen: deelnemers en varianten

1.1 Schakelklasvarianten

De criteria voor de verschillende varianten zijn vastgelegd in een Algemene Maatregel van Bestuur. Bij de organisatie wordt landelijk uitvoering gegeven aan de mogelijke vormen. In paragraaf 1.2 staat een overzicht van de Helmondse keuzes.

1. De voltijdse schakelklas

In een voltijdse schakelklas ontvangt een leerling al het onderwijs apart, tenminste 880 uur per jaar.

2. De deeltijdschakelklas

Als het onderwijs in de schakelklas plaatsvindt in combinatie met onderwijs in de reguliere groep, de deeltijdschakelklas, dan volgt een leerling minimaal 8 uur per week apart onderwijs in de schakelklas.

3. De verlengde schooldag

Indien het onderwijs in de schakelklas plaatsvindt ná de reguliere schooltijd, in de vorm van een verlengde schooldag, dan moet het gaan om minimaal 100 uur per schooljaar.

4. De kopklas

Een extra jaar basisonderwijs na groep 8 voor (allochtone) leerlingen die als gevolg van taalachterstand onder hun niveau presteren. In dat jaar krijgen leerlingen intensief taalonderwijs. Het doel van de kopklas is om leerlingen met een taalachterstand op het gebied van de Nederlandse taal in één jaar zodanig bij te spijkeren dat zij een betere start hebben in hogere vormen van voortgezet onderwijs en meer kans hebben op het succesvol afronden van hun opleiding.

De organisatie van voorzieningen voor ‘nieuwkomers’ of ‘neveninstromers’ is geregeld in de wet “Eerste onderwijs aan nieuwkomers”. Deze voorzieningen worden beschouwd als een vorm van schakelklassen. De leerlingen tellen mee bij het realiseren van het afgesproken bereik. Voorwaarde daarbij is wel dat de leerlingen een heel schooljaar aan de schakelklasvoorziening deelnemen. Leerlingen kunnen wel gedurende het schooljaar in de schakelklas worden geplaatst, maar zij tellen pas vanaf de eerstvolgende oktobertelling

mee voor de bekostiging en moeten dan dat hele schooljaar schakelklasonderwijs volgen.

1.2 Helmond: deelnemende scholen en de varianten

Deelnemende scholen:

• Obs De Bundertjes	groep 1-2	deeltijdvariant
• Obs De Straap	groep 4-5-6	deeltijdvariant

• Basisschool de Troubadour	groep 1-2	voltijdvariant
• Basisschool Silvester-Bernadette	groep 2	deeltijdvariant
• Basisschool Silvester-Bernadette	groep 3	deeltijdvariant
• Basisschool Silvester-Bernadette	groep 5-6	deeltijdvariant
• Basisschool De Goede Herder	groep 2	deeltijdvariant
• Brede basisschool De Vuurvogel	groep 4-5-6	deeltijdvariant
• Brede basisschool De Vuurvogel	nieuwkomers 1-4	voltijdvariant
• Brede basisschool De Vuurvogel	nieuwkomers 5-8	voltijdvariant

1.3 De gemaakte keuzes met betrekking tot het type schakelklas in de gemeente Helmond

- schakelgroep onderbouw basisonderwijs, 1 maal voltijdvariant, rest deeltijdvariant
- schakelgroep middenbouw basisonderwijs, deeltijdvariant
- schakelgroep bovenbouw basisonderwijs, deeltijdvariant
- schakelgroep voor verschillende leeftijden, deeltijdvariant

Het meest is in deze gemeente voor een schakelklas in de onderbouw gekozen, het minst voor een schakelklas in de bovenbouwgroep.

De meest gekozen variant is de deeltijdvariant.

Over alle typen schakelklassen heen blijkt dat er een voorkeur voor de leeftijdsgroep onderbouw is, vanuit het standpunt dat het beste achterstanden bestreden kunnen worden of talenten ontplooid bij de jongere kinderen. Een andere door veel leerkrachten genoemde reden voor deze keuze is dat bij deze kinderen het grootste leerrendement te verwachten is.

De keuze van scholen om de schakelklas *niet* in te richten in de onderbouw heeft te maken met het feit dat op deze scholen voor deze leeftijdsgroep al sterk wordt ingezet met het VVE-beleid. Door de schakelklas op te zetten in de midden- en bovenbouw kan men voortbouwen op het VVE-beleid.

Een tweede argument is dat een aantal van deze scholen bezocht worden door relatief veel leerlingen die op latere leeftijd instromen. Op scholen die voor een schakelklas in de middenbouw en of bovenbouw hebben gekozen, is het hoofdmotief dat bij deze groep achterstanden bestreden en talenten verder ontplooid moeten worden met het oog op een kansrijke schoolcarrière in het voortgezet onderwijs en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

Verder geven scholen aan dat de aansluiting op het eerder gekozen schoolbeleid een argument is voor de keuze van de vorm van schakelklas.

Andere keuzes om een schakelklas in te richten zijn divers. Onder andere kent men de ervaring met de schakelklassen op De Vuurvogel; het gaat hierbij om opvangvoorzieningen voor neveninstromers met als doel vanuit deze centrale opvang een goede doorstroom naar een reguliere basisschool mogelijk te maken.

Voor de verlengde schooldagvariant en de kopklas is in Helmond niet gekozen.

Het realiseren van het verplicht aantal uren is bij de verlengde schooldagvariant in de praktijk moeilijk realiseerbaar. Het niet kiezen van de kopklas heeft als hoofdargument dat leerlingen hier een jaar verliezen: het onderwijs geeft aan dat er geen interesse en geen noodzaak is om een kopklas te starten.

1.4 De doelgroep van de schakelklas

Met 'doelgroep' wordt het type leerlingen bedoeld dat voor de schakelklas is geselecteerd.

Gemiddeld genomen blijken allochtone leerlingen met een extra grote taalachterstand de belangrijkste doelgroep te zijn in de schakelklassen. Andere belangrijke doelgroepen zijn de autochtone leerlingen die opvallend laag scoren op taal/lezen, die over een geringe woordenschat beschikken of die zich kenmerken door een grote taalachterstand.

Naast de *vastgestelde taalachterstand* zijn keuzecriteria:

motivatie

De leerling heeft een jaar de tijd om de taalachterstand weg te werken en in te lopen op de leeftijds-genoten in de reguliere groep. Dit vraagt een goede werkhouding en taakopvatting.

Gedragsproblemen kunnen belemmerend werken op het leerproces.

Leerbaarheid.

De leerling moet de capaciteit hebben om daadwerkelijk in het jaar dat er voor staat het leerdoel te realiseren. Leerlingen met een beperkt leervermogen of leerprobleem zullen op een andere manier dan in de schakelklas geholpen moeten worden.

Toestemming ouders.

Geen kindkenmerk, maar wel een criterium. Ouders moeten akkoord zijn met plaatsing in de schakel-klas en als het mogelijk mis ook ondersteunend.

Hoofdstuk 2. Schakelklassen: organisatie en inhoud

2.1 Inrichting schakelklas

Achtergrondkenmerken van scholen met een schakelklas en van schakelklasleerkrachten.

De deelnemende scholen met een schakelklas in Helmond zijn scholen die al langere tijd bezig zijn met maatregelen gericht op de bestrijding van onderwijsachterstanden.

Alle deelnemende scholen hebben veel ervaring met activiteiten op het gebied van onderwijsachterstandenbestrijding: al jaren wordt er op deze scholen gewerkt met activiteiten en programma's op dit gebied. Deze scholen ontvingen van de gemeente en/of het bestuur in de GOA-perioden extra middelen voor het bestrijden van onderwijsachterstanden.

Op de scholen wordt gewerkt met een meerjaren taalbeleidsplan opgesteld door de taalcoördinator. Schakelklassen vormen voor deze scholen een extra instrument.

De schakelklasleerkrachten hebben ruime ervaring in het basisonderwijs en het lesgeven aan kinderen met taalachterstanden. Diverse leerkrachten hebben middels nascholing en werkervaring speciale deskundigheid verworven in het lesgeven aan kinderen met taalachterstanden en onderwijs in NT2 en woordenschat.

De scholen die met een schakelklas gestart zijn hebben vooraf aangegeven dat zij konden voldoen aan drie criteria:

- beschikbaarheid van fysieke ruimte (een lokaal of andere geschikte lesruimte)
- deskundigheid op inhoud en organisatie
- de ambitie om de schakelklas tot een succes te maken

Alle deelnemende scholen voldoen aan deze criteria

2.2 Selectieprocedure en selectiecriteria

Wettelijke omschrijving

In de Wet op het Primair Onderwijs (artikel 166 en 166a) staan schakelklassen als volgt omschreven: 'Ten behoeve van leerlingen van wie op grond van door burgemeester en wethouders vast te stellen criteria is vastgesteld dat zij een grote achterstand in de Nederlandse taal hebben, kunnen uitsluitend op scholen die na overleg met de bevoegde gezagsorganen van de scholen in de gemeente door burgemeester en wethouders daartoe zijn aangewezen, in vormen van daartoe speciaal ingerichte groepen of groepjes, activiteiten ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal worden verricht die zijn gericht op een betere doorstroming in het onderwijs indien dit van belang is in het kader van het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden'.

In de wet is verder vastgelegd dat de gemeente de selectiecriteria in overleg met de schoolbesturen opstelt en dat er schriftelijke instemming van de ouders nodig is voordat een kind kan deelnemen aan de schakelklas. Tenslotte bepaalt de wet dat een leerling gedurende een heel schooljaar aan de schakelklas deelneemt en dat de ouders hiermee schriftelijk instemmen (WPO art. 166, lid 3). De eis van een heel schooljaar geldt niet voor de schakelklas als verlengde schooldag (WPO art 166a, lid 4).

Bij de selectie betrokken personen

In overleg met OCGH Advies Helmond wordt een selectie gemaakt in samenspraak met de personen die betrokken zijn bij de selectieprocedure van de schakelklasleerlingen.

In de eerste plaats is dat de interne begeleider van de school. Vaak is er ook sprake van een bouwmanager die meebeslist. Daarnaast worden de groepsleerkrachten en de schakelklasleerkracht betrokken bij de selectie.

Ook de taalcoördinator wordt bij de selectie van schakelklasleerlingen betrokken.

Aantal geplaatste leerlingen en capaciteit

Gemiddeld is er per school plaats voor 15 leerlingen. Op basis van selectie van leerlingen, zijn er per school tussen de 10 en 15 leerlingen geplaatst.

Met een optelling van deze aantallen wordt voldaan aan de met het Rijk gemaakte afspraken.

De selectiecriteria

Bij de selectie van leerlingen wordt gebruik gemaakt van de taaltoetsen uit het leerlingvolgsysteem met specifieke aanvullingen. Daarnaast wegen het oordeel van de leerkracht en van de intern begeleider over het niveau en leervermogen van het kind een belangrijke rol. Taalproblemen wegen bij de selectie het sterkst mee.

Aspecten waarop de selectie van schakelklasleerlingen gebaseerd is

- toets(en) taal uit het leerlingvolgsysteem van de school
- oordeel van de leerkracht over het niveau/de potentie van het kind
- oordeel van de intern begeleider
- specifieke taaltoetsen/tests, bijvoorbeeld van schoolbegeleidingsdienst
- motivatie/medewerking van de ouders
- motivatie van het kind
- werkhouding van het kind
- gedrag van het kind
- een intelligentieonderzoek

Kenmerken van leerlingen die in aanmerking komen voor de schakelklas

- taalniveau laag tot zeer laag, bijvoorbeeld Cito-niveau D en E
- taalniveau laag maar niet zeer laag, bijvoorbeeld wel Cito-niveau D maar niet E
- discrepantie tussen intelligentie en taalniveau, taalniveau blijft achter bij intelligentie
- bij allochtone leerlingen: nog maar kort in Nederland
- sociaal-emotioneel sterk, bijvoorbeeld goede werkhouding, gemotiveerd
- geen gedragsproblemen
- geen leerproblemen

2.3 Het lesprogramma in de schakelklas

De schakelklasleerkrachten hanteren in hun lessen de principes van effectief onderwijs, zoals duidelijke structuur, directe instructie, hoge eisen, leren in kleine stappen en het nauwkeurig bijhouden van vorderingen.

In alle gevallen wordt aangesloten bij het onderwijs en de methodieken die gehanteerd worden in de reguliere groepen.

Programmaonderdelen in de schakelklassen:

- uitbreiding van de woordenschat
- mondelinge taalvaardigheid
- spelling
- (voorbereiding op) begrijpend lezen
- (voorbereiding op) technisch lezen
- het vergroten van `kennis van de wereld`
- de verbinding tussen taal en zaakvakken/wereldoriëntatie
- de verbinding tussen taal en denken/redeneren
- stimuleren van het zelfvertrouwen
- stimuleren van zelfstandigheid/zelfwerkzaamheid
- versterken van de motivatie
- verbetering van de werkhouding

Toegepaste werkvormen/didactische principes in de schakelklassen:

- werken aan de hand van thema's
- gespreksvormen in kleine groepjes
- kringgesprekken
- samenwerkend leren/opdrachten waarbij moet worden samengewerkt
- werken met projecten ('Piramide' en 'Schatkist')
- (school)televisie, radio
- leren in de praktijk door ducatieve uitstapjes, zoals museumbezoek, kinderboerderij, bezoek aan bedrijven
- gestuurd spel/spelopdrachten/drama
- werken vanuit bestaande methoden

In de schakelklassen wordt veel gebruik gemaakt van eigen materiaal, specifieke remediërende materialen/methoden, materialen uit orthotheek, methoden die ook in de reguliere klassen gebruikt worden en specifieke methoden voor Nederlands als tweede taal. Van de schakelklassen in de onderbouw is ook bekend dat zij gebruik maken van specifieke VVE-programma's zoals 'Piramide'.

2.4 De resultaten, begin- en eindmeting

De verschillende varianten schakelklassen hebben één gemeenschappelijk doel:

Het significant verbeteren van de taalprestaties.

De belangrijkste vraag is of de doelstelling van de schakelklassen, het verbeteren van de taalvaardigheid, daadwerkelijk wordt bereikt.

Dit wordt vastgesteld door de taalvaardigheid aan het begin en aan het eind van de schakelperiode te meten, en de 'leerwinst' van de leerlingen vast te stellen.

Behalve een effect op de taalvaardigheid blijken schakelklassen ook invloed te hebben op het zelfvertrouwen en welbevinden van leerlingen onder andere door de succeservaringen bij het leren.

2.5 De instrumenten

Toetsen

Bij de kinderen in de schakelklas zijn toetsen afgenomen om hun taalniveau vast te stellen. De nadruk ligt daarbij uiteraard op taal. De taaltoetsen zijn afgestemd op de leeftijd van de kinderen, omdat in de verschillende leeftijdsfasen verschillende taalvaardigheden worden geleerd.

De keuze is daarom gevallen op:

Onderbouw: Taal voor Kleuters en TAK passief en actief

Midden-en bovenbouw: Cito-toetsen Leeswoordenschat, Begrijpend lezen, Taal, Spelling en TAK passief en actief

Taaltoets Alle Kinderen (TAK)

Ter illustratie en voorbeeld lichten we één toets toe die in alle scholen gehanteerd is:

de Taaltoets Alle Kinderen.

De TAK is bedoeld om taalleerproblemen van kinderen in de leeftijd van 4 tot 9 jaar op te sporen en nader te diagnosticeren, zowel bedoeld voor kinderen die het Nederlands als moedertaal verwerven als voor kinderen die het Nederlands als tweede taal leren. De TAK bestaat uit observatiegegevens en toetsgegevens. In dit rapport is het toetsonderdeel '*passieve woordenschat*' opgenomen. Met de taak '*passieve woordenschat*' kan bij benadering de grootte van de passieve woordvoorraad van kinderen worden bepaald.

Voorbeeld: een score van '30' correspondeert met een passieve woordvoorraad van ongeveer 2000 woorden.

Hieronder staat een normtabel waarin aangegeven is hoe groot de passieve woordvoorraad t/m eind groep 4 wordt bepaald met de daarbij behorende score passieve woordenschat die een leerling kan behalen met de toets.

Passieve woordvoorraad versus score passieve woordenschat

Groep	Normgroep	Tweetalig – vooral Nederlands sprekend (T2)	Tweetalig – niet Nederlands sprekend (T1)
Begin groep 1	± 2800 – score 43	± 1900 – score 28	± 1000 – score 15
Begin groep 2	± 3800 – score 58	± 2900 – score 44	± 1900 – score 28
Eind groep 2	± 4500 – score 70	± 3500 – score 53	± 2500 – score 41
Eind groep 3	± 5100 – score 77	± 4400 – score 68	± 3600 – score 54
Eind groep 4	± 5600 – score 82	± 5100 – score 77	± 4300 – score 67

2.6 Scores van de schakelklaskinderen

Bij de schakelklaskinderen worden zowel aan het begin als aan het eind van een schakeljaar

toetsen afgenomen. Door het verschil tussen beide metingen te berekenen wordt duidelijk hoeveel leerwinst de kinderen in dat jaar hebben geboekt.

In totaal hebben 84 kinderen deelgenomen aan de begin- en eindmetingen van het schooljaar 2008-2009, waarvan 60 tot 70% van allochtone afkomst is.

In onderstaande tabel staan de begin- en eindmetingen 2008-2009, aantallen kinderen en groepen vermeld die aan de begin- en eindmeting TAK passieve woordenschattoets hebben deelgenomen.

Begin- en eindmeting TAK passieve woordenschat schakelklassen Helmond (2008-2009)
Vergeleken met de normgroep

Aantal leerlingen (totaal: 84)	Afkomstig uit groep	Beginmeting Gemiddelde score TAK <i>passieve woordenschat</i>	Eindmeting Gemiddelde score TAK <i>passieve woordenschat</i>	Geboekte leerwinst in scores	Norm Gemiddelde leerwinst	Plus/min Helmond
15	1	23	50	27	15	+12
26	2	39	50	11	12	-1
8	3	62	83	21	7	+14
9	4	51	63	12	5	+7
8	5	49	61	12		
8	6	53	60	7		

Het prestatieniveau bij de beginmeting

Het doel van de schakelklas is om in een jaar tijd taalachterstanden te verminderen of weg te werken bij kinderen met een (extra) grote taalachterstand. Uit de resultaten van de beginmeting blijkt dat inderdaad de bedoelde kinderen voor de schakelklas geselecteerd zijn. Hoe groot de gemiddelde achterstand is, kan worden afgelezen uit bovenstaande tabel, kolom "beginmeting".

In mei/juni 2009 zijn dezelfde instrumenten opnieuw bij de schakelklaskinderen afgenomen, zodat op basis van het verschil tussen de begin- en eindmeting de ontwikkelingen in het schakeljaar kunnen worden vastgesteld.

Het prestatieniveau bij de eindmeting

Door het verschil tussen de eind- en beginmeting te berekenen, is vastgesteld hoeveel leerwinst de kinderen gemiddeld in de schakelklas hebben geboekt op hun passieve woordenschatvoorraad. Als die leerwinst groter is dan bij de beginmeting, wijst dat op een gunstig en positief effect van de schakelklassen, is de leerwinst groter dan de gemiddelde normscore (gemiddelde leerwinst per jaar) dan is ingelopen op de taalachterstand.

2.7 De leerwinst

Doel is de leerlingen in het schakeljaar een leerwinst te laten halen van meer dan een jaar: een inhaalrace.

De gemiddeld behaalde leerwinst op het onderdeel passieve woordenschat in de schakelklassen maakt duidelijk wat het effect van de schakelklas is met betrekking tot de taalprestaties. In alle groepen is een forse leerwinst geboekt.

Samengevat kan worden geconcludeerd dat de meeste leerwinst behaald is bij de schakelklaskinderen uit de groepen 1, 3 en 4 met een score van respectievelijk 27, 21 en 12 op de passieve woordenschat. Zij hebben daarmee een grote inhaalslag op hun passieve woordvoorraad gemaakt en hebben een leerwinst gemaakt van meer dan een jaar.

2.8 Het bereik

Het bereik het aantal schakelklasleerlingen wordt berekend over 4 schooljaren. Het betreft de periode augustus 2006 tot augustus 2010. In het eerste jaar van deze periode nam alleen BBS De Vuurvogel deel.

Naam school	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	totaal
De Vuurvogel	80	39	46	59	224
Silvester-Bernadette		25	27	24	76
De Troubadour		11	10	11	32
De Straap		15	14	15	44
De Bundertjes		13	10	12	35
De Goede Herder			12	12	24
Totaal leerlingen	80	103	119	133	435

Hoofdstuk 3. Ondersteuning schakelklassen

3.1 Ondersteuning op de scholen

De organisatie en uitvoering van de schakelklassen wordt begeleid door een extern deskundige van onderwijsbegeleidingsdienst OCGH Advies Helmond.

De begeleiding betreft het coachen en begeleiden van de schakelklasleerkracht, bijvoorbeeld door observatie en nabespreken van lessen, het kiezen van de werkwijze/de didactische principes, het opstellen van het werkplan, de lokale contacten en afstemming met andere partijen, de selectie van leerlingen en het kiezen van het programma en de lesstof.

De leerkrachten worden daarnaast ook intern ondersteund door de intern begeleider of een andere collega (taalcoördinator, bouwcoördinator). De leerkrachten hebben regelmatig overleg met de overige leerkrachten en ervaren steun en belangstelling van collega's.

De schakelklasleerkracht draagt binnen het team ervaringen over met betrekking tot werkwijzen uit de schakelklas. De schakelklas heeft draagvlak heeft in de school en is onderdeel van het geheel. De schakelklasleerkrachten zijn tevreden over de interne ondersteuning binnen de eigen school.

Bij de jaarlijkse evaluatiebezoeken door de beleidsmedewerker van de gemeente geven directies aan behoefte te hebben aan de externe ondersteuning in verband met de complexiteit van de inhoud en organisatie en het afstemmen van het aanbod op de specifieke taalleerbehoefte van de doelgroep.

3.2 Intervisie schakelklassen

Jaarlijks worden er 6 intervisiebijeenkomsten gepland. De deelnemers zijn leerkrachten, intern begeleiders en coördinatoren van schakelklassen. Zij delen praktijkervaringen met elkaar delen en methodieken en aanpakken bespreken. Ook onderwijsmateriaal dat speciaal voor de schakelklas is ontwikkeld, kan uitgewisseld worden in de intervisiebijeenkomsten. Tot slot worden ook de monitoring en evaluatie onder de loep genomen en doorgesproken met elkaar.

De bedoeling is dat deelnemers een actieve bijdrage leveren. De meerwaarde van de bijeenkomsten ligt in het uitwisselen van ideeën, aanpakken en materialen, het samen bedenken van oplossingen voor problemen en elkaar af en toe een hart onder de riem steken.

Onderwijsbegeleidingsdienst OCGH Advies Helmond organiseert en structureert de bijeenkomsten en bepaalt, in overleg met de deelnemers, vooraf de thema's. De inhoudelijke inbreng komt van de schakelklasleerkrachten. Daarnaast geeft OCGH Advies de nodige informatie door vanuit de landelijke kenniskring van schakelklassen (Sardes).

3.3 Conclusie

De belangrijkste bijdrage aan het lokaal onderwijsachterstandenbeleid is het behaalde succes op de resultaten van de leerlingen.

Belangrijke punten voor het welslagen van dit succes zijn ondermeer de motivatie, inzet en kwaliteit van de schakelklasleerkrachten.

Positief zijn de scholen over het enthousiasme van de leerlingen in de schakelklas en het werken in een kleine groep. Ook positief zijn de scholen over de zichtbare effecten op cognitief gebied. Vaak genoemd hierbij zijn een duidelijke en meetbare vooruitgang in woordenschat, spelling, begrijpend lezen en spreekvaardigheid. Ook op sociaal-emotioneel gebied wordt door veel leerkrachten vooruitgang geconstateerd. Hierbij wordt vaak genoemd dat het zelfvertrouwen van de leerlingen toegenomen is, omdat ze het Nederlands beter beheersen en beter mee kunnen doen. Het werken in een veilige omgeving draagt hier aan bij.

De scholen zijn enthousiast over de beslissing van gemeente en schoolbesturen om schakelklassen te organiseren en geven erg graag ook de volgende jaren uitvoering aan. De leerkrachten geven aan dat het uitdagend en dankbaar werk is en dat de doelgroep hen aanspreekt.

De motivatie om enthousiast deze vorm van onderwijsaanbod te continueren is te vinden in de duidelijke vooruitgang op de taalprestaties bij de doelgroepkinderen, de succeservaringen die de leerlingen opdoen, een groeiend welbevinden en zelfvertrouwen bij de kinderen en vooral de grotere kans op een succesvolle schoolcarrière.

November 2009

Gaby Evers,
Onderwijsadviseur OCGH Advies.